

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ (Мінфін)

вул. М. Грушевського 12/2 м. Київ 01008 тел. (044) 206-59-47, факс 425-90-26
e-mail: infomf@minfin.gov.ua, код ЄДРПОУ 00013480

від _____ 20__ р. № _____ На № _____ від _____ 20__ р.

**Головні розпорядники коштів
державного бюджету
(за списком)**

Про підготовку бюджетних
запитів на 2025–2027 роки

Міністерство фінансів України відповідно до статті 34 Бюджетного кодексу України, з метою складання проєкту Державного бюджету України на 2025 рік доводить інструкції з підготовки бюджетних запитів, у тому числі граничні показники видатків та надання кредитів з державного бюджету на 2025–2027 роки.

Граничні показники видатків державного бюджету та надання кредитів з державного бюджету на 2025–2027 роки, що доводяться цим листом (далі – граничні показники), визначені **відповідно до Бюджетної декларації на 2025–2027 роки** (далі – Бюджетна декларація), схваленої постановою Кабінету Міністрів України від 28.06.2024 № 751.

Бюджетна декларація для загального користування розміщена на офіційному сайті Кабінету Міністрів України (посилання: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-biudzhetnoi-deklaratsii-na-20252027-roky-a751>) та Міністерства фінансів України в розділі «Діяльність» рубриці «Бюджетна політика» підрубриці «Бюджет» у вкладці «Бюджетна декларація» (посилання: https://www.mof.gov.ua/uk/budget_declaration_for_2025-2027-733).

Головний розпорядник коштів державного бюджету (далі – головний розпорядник) здійснює розподіл граничних показників за бюджетними програмами з урахуванням планів діяльності на середньостроковий період, звітів про виконання паспортів бюджетних програм, результатів оцінки ефективності бюджетних програм, висновків про результати контрольних заходів, проведених органами, уповноваженими на здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства, рішень Кабінету Міністрів України за результатами огляду витрат державного бюджету.

Під час розподілу граничних показників за бюджетними програмами головний розпорядник має прагнути досягти цілей державної політики, визначених Бюджетною декларацією та іншими нормативно-правовими документами, **в межах доведених граничних показників**, спрямовуючи кошти на заходи відповідно до їх пріоритетності та актуальності, а також з урахуванням можливої економії коштів за діючими бюджетними програмами або напрямками використання коштів у межах окремих бюджетних програм.

Слід звернути увагу на те, що головні розпорядники під час формування бюджетних запитів повинні здійснювати оцінку ефективності бюджетних програм, які пропонуються ними для включення до проєкту державного бюджету. Порядок здійснення оцінки

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат [3FAA9288358EC0030400000065FC2E00F6F4B300](#)

Підписувач [Марченко Сергій Михайлович](#)

Дійсний з [03.03.2023 11:04:40](#) по [03.03.2025 11:04:40](#)

Міністерство фінансів України

04110-08-6/23207 від 07.08.2024

ефективності бюджетних програм головними розпорядниками коштів державного бюджету затверджено наказом Міністерства фінансів України від 19.05.2020 № 223.

І. Під час здійснення розподілу граничних показників на 2025–2027 роки слід враховувати таке:

1. Показники та положення Бюджетної декларації, зокрема, основні макропоказники економічного і соціального розвитку, соціальні стандарти, прожитковий мінімум, рівень забезпечення прожиткового мінімуму, заходів державної політики у сфері соціального захисту та у справах ветеранів тощо.

Під час здійснення розподілу граничних показників на 2025 рік слід враховувати, що:

розміри мінімальної заробітної плати та посадового окладу працівника І тарифного розряду Єдиної тарифної сітки залишаються на рівні грудня 2024 року;

розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, який застосовується для визначення базового розміру посадового окладу судді, посадових окладів працівників інших державних органів, оплата праці яких регулюється спеціальними законами, а також працівників податкових і митних органів, залишається на рівні 2024 року.

Основні прогностичні макроекономічні показники були схвалені постановою Кабінету Міністрів України від 28.06.2024 № 780.

2. Обчислення індексу споживчих цін для індексації грошових доходів населення має здійснюватися наростаючим підсумком, починаючи з 01 січня відповідного року. Індексція грошових доходів має здійснюватися в межах фонду оплати праці.

Керівникам бюджетних установ під час складання бюджетних запитів забезпечити виконання вимог частини першої статті 51 Бюджетного кодексу України.

3. Видатки на оплату комунальних послуг та енергоносіїв (КЕКВ 2270) збережені на рівні 2024 року.

4. Обсяги надходжень, видатків і надання кредитів по спеціальному фонду визначені у Бюджетній декларації, при цьому у разі уточнення показників головні розпорядники надають аргументовані пояснення.

5. Видатки на національну безпеку і оборону за загальним фондом на 2025–2027 роки визначено відповідно до показників Бюджетної декларації та з урахуванням очікуваного прогнозу касових видатків на 2024 рік.

При цьому головним розпорядникам у сфері безпеки і оборони при розподілі граничних показників на 2025 рік слід визначити видатки на оплату праці на рівні не менше ніж у Державному бюджеті України на 2024 рік з урахуванням показників проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони» (реєстр. № 11417 від 18.07.2024), а також необхідності здійснення заходів з оптимізації розмірів окремих додаткових видів грошового забезпечення з метою фінансування належних виплат, насамперед військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським, які беруть участь у бойових діях і виконують бойові (спеціальні) завдання.

6. У 2025–2027 роках продовжується здійснення оплати праці державних службовців на основі класифікації посад і системи грейдів відповідно до умов оплати праці, визначених Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік».

Національному агентству з питань державної служби за результатами моніторингу впровадження нової системи оплати праці державних службовців у 2024 році подати конкретні пропозиції щодо:

редакції норм до проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» стосовно оплати праці державних службовців на основі класифікації посад;

упорядкування схеми посадових окладів на посадах державної служби на 2025 рік;

інших питань для забезпечення виконання визначених цілей.

До таких пропозицій має бути надано фінансово-економічні обґрунтування та конкретні розрахунки щодо реалізації зазначеного в межах граничних обсягів видатків на оплату праці працівників державних органів, передбачених на 2025 рік.

7. Головним розпорядником бюджетних коштів під час складання бюджетних запитів за бюджетними програмами, пов'язаними з функціонуванням органів державної влади в частині спеціального фонду державного бюджету за власними надходженнями (ККД 250101 та 250102), проаналізувати законодавчі підстави отримання таких надходжень і їх відповідність вимогам бюджетного законодавства. Одночасно з бюджетним запитом надати Мінфіну норми законодавства, які визначають можливість спрямування таких надходжень до спеціального фонду бюджету.

8. Реалізацію пріоритетних державних цільових програм буде здійснено в межах видатків Державного бюджету України на 2025 рік.

Відповідно до статті 18 Закону України «Про державні цільові програми» Міністерство економіки України веде облік державних цільових програм.

Отже, головним розпорядником необхідно погодити з Міністерством економіки України перелік та обсяг видатків на виконання державних (цільових) програм (пункт 9 Форми 20XX-2 бюджетного запиту) в межах показників видатків та з урахуванням вимог цього листа і надати уточнену інформацію Мінфіну одночасно з поданням бюджетних запитів.

9. Капітальні видатки головним розпорядникам (крім головних розпорядників, що входять до сектору безпеки і оборони) для створення і відновлення основних фондів з продуктивним використанням понад один рік будуть передбачатись лише з метою реалізації публічних інвестиційних проєктів відповідно до переліку пріоритетних публічних інвестиційних проєктів, схваленого Стратегічною інвестиційною радою.

Для ідентифікації пріоритетних публічних інвестиційних проєктів, які потребуватимуть протягом 2025–2027 років фінансування з державного бюджету (за рахунок всіх джерел, зокрема коштів міжнародних фінансових організацій і іноземних урядів), державної підтримки (державні гарантії, тощо) або реалізуватимуться в рамках державно-приватного партнерства, та з метою підготовки єдиного проєктного портфеля здійснення публічних інвестицій (переліку пріоритетних публічних інвестиційних проєктів) на 2025 рік у частині реалізації перехідної моделі управління публічними інвестиціями (пункт 4 завдання 2 плану заходів з реалізації Дорожньої карти реформування управління публічними інвестиціями на 2024–2028 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.06.2024 № 588-р, пунктів 5 та 6 протоколу засідання Стратегічної інвестиційної ради від 30.07.2024 № 24746/0/1-24) головні розпорядники бюджетних коштів мають до **19.08.2024** подати концепції публічних інвестиційних проєктів (далі – Концепції) у Порядку підготовки, подання, оцінки та визначення критеріїв пріоритезації концепцій публічних інвестиційних проєктів на 2025 рік (далі – Порядок), наведеному у додатках № 4.1–4.3 до цього листа, з урахуванням такого:

Концепції мають відповідати актуальним пріоритетам державної політики;

головні розпорядники бюджетних коштів мають встановити критерії стратегічної актуальності для галузі, яка знаходиться у сфері їх відповідальності, та на їх підставі здійснити попередню пріоритезацію Концепцій у межах цієї галузі перед подачею;

рекомендується групувати інвестиційні проекти, які спрямовані на досягнення спільної мети, в одну концепцію.

При цьому перед поданням Концепцій відповідно до Порядку головним розпорядникам бюджетних коштів необхідно офіційно повідомити Міністерство фінансів України та на електронну пошту schitchenko@minfin.gov.ua:

про осіб, визначених головним розпорядником бюджетних коштів відповідальними за створення та подання Концепцій згідно з Порядком (далі – користувачі);

про відповідальну особу головного розпорядника бюджетних коштів з питань використання Єдиної цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління процесом відбудови об'єктів нерухомого майна, будівництва та інфраструктури (далі – екосистема DREAM) (постанова Кабінету Міністрів України від 15.11.2022 № 1286 «Про реалізацію експериментального проекту із створення, впровадження та забезпечення функціонування Єдиної цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління процесом відбудови об'єктів нерухомого майна, будівництва та інфраструктури»), на яку будуть покладені обов'язки, зокрема, щодо додавання (зміни) даних, налаштування обсягу повноважень користувачів в екосистемі DREAM;

про особу, уповноважену головним розпорядником бюджетних коштів на погодження (підтвердження) подання Концепцій згідно з Порядком.

10. Мінінфраструктури та Агентству відновлення під час підготовки бюджетних запитів на 2025–2027 роки необхідно врахувати, що:

надходження державного дорожнього фонду у 2025 році планується в обсязі 43 213 896,1 тис. грн, у 2026 році – 122 304 658,3 тис. грн, у 2027 році – 230 524 195,3 тис. гривень.

Враховуючи вимоги частин третьої та четвертої статті 24² Бюджетного кодексу України, розподіл коштів державного дорожнього фонду передбачається за такими напрямками:

розвиток мережі та утримання автомобільних доріг загального користування державного значення – у 2025 році – 25 928 337,7 тис. грн, у 2026 році – 62 145 023,3 тис. грн, у 2027 році – 129 351 951,8 тис. грн (60 відсотків надходжень державного дорожнього фонду);

субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах – у 2025 році – 15 124 863,6 тис. грн, у 2026 році – 36 251 263,6 тис. грн, у 2027 році – 75 455 305,2 тис. грн (35 відсотків надходжень державного дорожнього фонду);

виконання боргових зобов'язань за запозиченнями, залученими державою або під державні гарантії на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування, – у 2026 році – 18 729 619,4 тис. грн, у 2027 році – 14 937 609,0 тис. грн;

фінансове забезпечення заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху відповідно до державних програм – у 2025 році – 1 728 555,8 тис. грн, у 2026 році – 4 143 001,6 тис. грн, у 2027 році – 8 623 463,5 тис. грн (4 відсотки надходжень державного дорожнього фонду);

формування державного фонду внутрішніх водних шляхів – у 2025 році – 432 139,0 тис. грн, у 2026 році – 1 035 750,4 тис. грн, у 2027 році – 2 155 865,8 тис. грн (1 відсоток надходжень державного дорожнього фонду).

джерела формування державного фонду внутрішніх водних шляхів, визначені відповідно до пункту 1 частини другої статті 24⁵ Бюджетного кодексу України, плануються у 2025 році в обсязі 573 039,0 тис. грн, у 2026 році – 1 176 650,4 тис. грн, у 2027 році – 2 296 765,8 тис. гривень.

11. У граничних показниках враховано збереження видатків, необхідних для виконання особливих функцій закладами охорони здоров'я *Державного управління справами*, які не можуть бути передані до програми медичних гарантій.

12. Розподіл надходжень спеціального фонду державного бюджету, визначених пунктом 5¹ частини третьої статті 29 Бюджетного кодексу України (плата за ліцензії у сфері діяльності з організації та проведення азартних ігор і за ліцензії на випуск та проведення лотерей), визначено в Бюджетній декларації.

II. Окремим головним розпорядникам під час підготовки бюджетних запитів:

1. Міністерству освіти і науки України:

з метою підвищення якості надання освітніх послуг та ефективності використання коштів освітньої субвенції:

1) розмежувати видатки освітньої субвенції для різних форм надання освіти: очної, дистанційної, екстернатної, сімейної, змішаної (поєднання очної і дистанційної), педагогічного патронажу, навчання із-за кордону;

2) застосувати у формулі розподілу освітньої субвенції для «змішаної» форми навчання чітко визначений поділ на години очного і дистанційного навчання;

3) розробити комплексний план заходів щодо формування оптимальної і спроможної мережі закладів загальної середньої освіти, критерії та індикатори до плану її формування з урахуванням кращих міжнародних практик, актуальних для наших реалій;

4) здійснити обрахунок освітньої субвенції і припинити фінансування видатків освітньої субвенції з 01 вересня 2025 року – у школах з кількістю учнів менше 45, з 01 вересня 2026 року – у школах з кількістю учнів менше 60;

5) здійснити перегляд показника «розрахункова наповнюваність класів» виключно на основі верифікованих даних контингенту учнів;

6) встановити мінімальну наповнюваність класів для учнів, які навчаються на дистанційній формі освіти;

7) впровадити державні дистанційні школи для старших класів з метою забезпечення контролю якості знань та оптимізації мережі шкіл;

надати розрахунки обсягів субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам, видатки яких спрямовуються на заходи у сфері освіти, за їх видами і місцевими бюджетами з детальними фінансовими та кількісними показниками;

забезпечити планування видатків на систему вищої та професійно-технічної освіти з урахуванням потреб ринку праці шляхом прогнозування кваліфікацій і здійснення моніторингу працевлаштування випускників;

продовжити реформування системи фінансування здобуття вищої освіти на основі диверсифікації способів фінансового забезпечення навчання здобувачів, підвищення

ефективності використання державних коштів у частині фінансування державного замовлення;

продовжити заходи з ефективної модернізації мережі закладів вищої освіти, створення укрупнених регіональних університетів та університетів світового рівня;

змінити механізм з метою посилення адресної складової під час визначення права на призначення академічних і соціальних стипендій;

підготувати відповідний проєкт нормативно-правового акта, яким визначити механізм реалізації реформи системи перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів як головному розпоряднику відповідних бюджетних коштів і єдиному державному замовнику на перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів, а також надати Мінфіну пропозиції щодо перейменування на 2025 рік бюджетної програми за КПКВК 2201250 «Підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників, керівних працівників і спеціалістів державного управління, харчової, переробної промисловості та агропромислового комплексу, медичних та фармацевтичних кадрів»;

подати пропозиції щодо ефективних та дієвих заходів з трансформації системи фахової передвищої освіти;

подати конкретні пропозиції щодо впорядкування підходів до забезпечення безоплатним харчуванням у закладах освіти дітей із числа внутрішньо переміщених осіб і дітей із числа осіб, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів;

забезпечити розбудову безпечної та інклюзивної системи освіти за допомогою наближення освітніх послуг учням з особливими освітніми потребами максимально до місця їх проживання з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей таких здобувачів освіти;

забезпечити продовження цифрової трансформації освіти шляхом забезпечення централізованого збору даних про учнів і вчителів, налагодження електронної інформаційної взаємодії між публічними електронними реєстрами, дебіюрократизації освітнього процесу; підтримку учасників освітнього процесу шляхом подальшого впровадження цифрових освітніх платформ, створення інтерактивних навчальних матеріалів;

оптимізувати видатки державного бюджету за КПКВК 2201040 «Наукова і науково-технічна діяльність закладів вищої освіти та наукових установ» та КПКВК 2201390 «Підтримка пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок у закладах вищої освіти» шляхом об'єднання окремих напрямів використання бюджетних коштів в частині виконання наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок;

продовжити роботу щодо врегулювання з міжнародними партнерами питання виконання у середньостроковій перспективі зобов'язань України у сфері міжнародного науково-технічного та освітнього співробітництва в частині призупинення (відтермінування/скасування) сплати внесків до міжнародних організацій;

вдосконалити з 2025 року механізм формування державного замовлення на найважливіші науково-технічні (експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію, розширивши коло учасників у визначенні державного замовлення у сфері наукової і науково-технічної діяльності, при цьому надаючи перевагу науковим дослідженням і розробкам, результати яких мають подвійне використання;

надати пропозиції щодо запровадження оновлених підходів до планування та розподілу видатків державного бюджету головними розпорядниками за результатами проведення державної атестації відповідних наукових установ та закладів вищої освіти (в частині провадження ними наукової та науково-технічної діяльності);

надати пропозиції щодо запровадження в 2025 році ефективного та прозорого механізму організації та проведення комплексних міжвідомчих наукових досліджень (розробок);

опрацювати питання щодо врахування видатків державного бюджету для забезпечення функціонування Державної науково-технічної бібліотеки за КЕКВ 2281 «Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм»;

видатки державного бюджету за загальним фондом для забезпечення діяльності Національного фонду досліджень України, надання ним грантової підтримки наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок за КПКВК 2201300 «Забезпечення діяльності Національного фонду досліджень, грантова підтримка наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, проведення наукової і науково-технічної діяльності на антарктичній станції «Академік Вернадський» КПКВК 2201410 «Науково і науково-технічна діяльність на арктичній станції «Академік Вернадський» та виплати премій, стипендій в галузі освіти, науки і техніки за КПКВК 2201080 «Державні премії, стипендії та гранти і галузі освіти, науки і техніки, стипендії переможцям міжнародних конкурсів» враховано на рівні 2024 року.

2. Міністерству культури та інформаційної політики України:

розподіл видатків у галузі культури та інформаційній сфері має створити передумови для реалізації державної політики, спрямованої на відмову українців від російськомовного контенту та забезпечення створення якісного актуального україномовного продукту;

провести роботу із відповідними міжнародними організаціями в частині звільнення України у 2025 році від сплати міжнародних внесків;

надати пропозиції з пошуку шляхів ефективного використання наявних бюджетних коштів, вдосконалення механізмів та посилення контролю за їх використанням;

розглянути питання щодо оптимізації видатків на оплату праці національним закладам культури, для працівників яких при визначенні посадових окладів застосовується додатковий коефіцієнт підвищення посадових окладів;

забезпечити оптимізацію видатків, передбачених на функціонування закладів культури, зокрема розглянути питання правильності планування видатків на оплату послуг охорони закладів культури;

забезпечити оптимізацію видатків, передбачених на державну підтримку діячів культури і мистецтва, зокрема шляхом перегляду видів виплат і кількості їх отримувачів;

надати пропозиції щодо формування ефективних і дієвих механізмів державної підтримки книговидавничої справи, зокрема в частині залучення фінансових ресурсів суб'єктів книжкового ринку на паритетній основі;

розглянути питання підвищення ефективності використання бюджетних коштів Українським культурним фондом, спрямування їх на першочергові критично важливі проекти та поширення україномовного культурного продукту серед різних верств населення;

надати пропозиції із залучення населення до формування культурного простору, а також стимулювання відвідування різних типів закладів культури;

забезпечити посилення захисту культурних цінностей та культурної спадщини, відновлення ефективної системи управління охороною культурної спадщини на всіх рівнях;

вжити заходів для створення сприятливих умов для розвитку інтелектуального та духовного потенціалу особистості і суспільства, підтримку культурного розмаїття та

інтеграції української культури у світовий культурний простір, створення умов для повернення митців із-за кордону;

забезпечити створення конкурентоспроможного середовища у сфері театрального, музичного, хореографічного, циркового, образотворчого мистецтва шляхом популяризації, підтримки та розвитку професійного мистецтва, підтримки сучасних інноваційних культурних проєктів, стимулювання професійних митців до вироблення конкурентоспроможного національного культурного продукту;

забезпечити державну підтримку розвитку і застосування української мови в усіх сферах суспільного життя;

з метою ефективного використання бюджетних коштів та оптимізації кількості бюджетних програм здійснено об'єднання бюджетних програм МКІП за КПКВК 3801030 «Здійснення заходів у сфері захисту національного інформаційного простору» і КПКВК 3802390 «Здійснення заходів з питань європейської та євроатлантичної інтеграції в інформаційній сфері», а отже, МКІП має забезпечити підготовку відповідних нормативно-правових актів;

надати пропозиції з удосконалення механізмів закупівлі послуг зі створення (виробництва) програм для інформування населення щодо ситуації в Україні, зокрема опрацювати питання переходу до виробництва контенту медіагрупами без залучення бюджетного фінансування;

вжити дієвих заходів з метою забезпечення національної безпеки в інформаційній сфері;

надати пропозиції в частині фінансового забезпечення діяльності акціонерного товариства «Національна суспільна телерадіокомпанія України» на 2025–2027 роки за рахунок бюджетних коштів та коштів міжнародної технічної допомоги разом із відповідними фінансово-економічними розрахунками (з деталізацією міжнародних фінансових зобов'язань).

3. Міністерству охорони здоров'я України надати:

1) проєкт Програми медичних гарантій на 2025 рік з детальними фінансово-економічними розрахунками й обґрунтуваннями (з визначеним переліком медичних послуг, тарифами на ці послуги, розрахунками тарифів за їх складовими та коригувальними коефіцієнтами до них), не допускаючи необґрунтованого збільшення тарифів та кількості послуг;

Слід зазначити, що пропозиції за програмою медичних гарантій мають містити:

зміну підходів замовлення медичних послуг з орієнтацією на задоволення потреб пацієнтів, а не надавачів медичних послуг;

пріоритезацію медичних послуг відповідно до реальних потреб населення у воєнний період з урахуванням потреб у реабілітаційних послугах, послугах, пов'язаних з важкими травмами та опіками, послугах психічної та психологічної допомоги тощо, потреб у межах кожного госпітального округу (з урахуванням кластерності закладів), демографічних і міграційних процесів, зокрема зумовлених збройною агресією російської федерації;

продовження реалізації заходів, спрямованих на відтворення населення, шляхом заохочення материнства та батьківства, зокрема із застосуванням репродуктивних технологій;

аналіз та усунення недоліків реалізації програми медичних гарантій, виявлених у 2024 році та попередніх роках;

аналіз чинників накопичення залишків коштів на рахунках надавачів медичних послуг та пропозиції щодо підвищення ефективності реалізації програми медичних гарантій, не допускаючи необґрунтованого утворення на накопичення таких залишків;

перегляд пакетів медичних послуг, оплата за які здійснюється без урахування кількості наданих медичних послуг або з застосуванням статистики кількості медичних послуг у довоєнний період, зокрема «Готовність закладу охорони здоров'я до надання медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях», «Забезпечення кадрового потенціалу системи охорони здоров'я шляхом організації надання медичної допомоги із залученням лікарів-інтернів», «Готовність та забезпечення надання медичної допомоги населенню, яке перебуває на території, де ведуться бойові дії»;

перегляд підходів здійснення оплати за первинну медичну допомогу, зокрема щодо декларацій пацієнтів, які тривалий час перебувають за кордоном, недопущення збільшення тарифу, коефіцієнтів та вартості послуг первинної медичної допомоги без врегулювання зазначеного питання;

перегляд підходів щодо здійснення оплати амбулаторної медичної допомоги з метою уникнення зловживань з боку надавачів медичних послуг в частині фейкових медичних записів та «дріблення» одного медичного епізоду на декілька медичних послуг;

детальні розрахунки щодо долучення до програми медичних гарантій державних закладів охорони здоров'я МОЗ, ДУС, НАМН України та НАН України в розрізі кожного закладу з орієнтовними обсягами видатків та кількістю послуг за пакетами медичних послуг, пропозиції щодо врахування за необхідності у вартості медичних послуг складності випадків, що надаються такими закладами;

2) розрахунок видатків на централізовану закупівлю лікарських засобів і медичних виробів на 2025 рік у розрізі напрямів з урахуванням залишків та очікуваних поставок лікарських засобів і медичних виробів, які закуповуються за кошти попередніх та поточного періодів, а також з урахуванням отриманої гуманітарної та благодійної допомоги і можливості її отримання у наступному році за відповідними напрямами;

3) пропозиції щодо змін, які необхідно внести до законодавства, зокрема Бюджетного кодексу України, для продовження реалізації заходів реформи фінансування системи охорони здоров'я;

4) детальний розрахунок обсягу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення підтримки окремих закладів та заходів у системі охорони здоров'я в розрізі областей і напрямів спрямування субвенції (зокрема, за типами закладів з наданням штатної та фактичної чисельності працівників цих закладів за категоріями працівників, фондом заробітної плати з нарахуваннями тощо);

5) пропозиції про реорганізацію та подальше функціонування загальнодержавних санаторіїв для хворих на туберкульоз та загальнодержавних спеціалізованих санаторіїв для дітей та підлітків, фінансування яких здійснюватиметься за бюджетною програмою за КПКВК 2301180 «Медична допомога, що надається санаторно-курортними закладами», з детальними фінансово-економічними обґрунтуваннями по кожному закладу;

6) пропозиції щодо реалізації Указу Президента України від 26.07.2024 № 483/2024 «Про заходи щодо забезпечення доступності медичної і реабілітаційної допомоги, лікарських засобів та медичних виробів у сільській місцевості» стосовно реалізації програм заохочення медичних працівників до працевлаштування в заклади охорони здоров'я, розташовані у сільській місцевості, зокрема компенсації лізингових платежів, пов'язаних із придбанням працівниками сфери охорони здоров'я (фахівцями та професіоналами) житла у зв'язку з їх переїздом на нове місце роботи, з пріоритезацією заповнення вакансій у сільській місцевості.

4. Міністерству соціальної політики України:

1) щодо соціальних допомог:

надати пропозиції до текстової частини проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо механізмів трансформації різних програм соціальної допомоги в єдиний уніфікований пакет – базову соціальну допомогу та шляхів її впровадження у 2025 році, розміру базової величини, можливих термінів запровадження разом детальними фінансово-економічними розрахунками та обґрунтуваннями щодо впровадження таких змін у межах наявного фінансового ресурсу;

при розподілі граничних показників на 2025 рік за загальним фондом державного бюджету врахувати тенденції зміни фактичної чисельності отримувачів соціальних допомог та рекомендації, надані Мінфіном за результатами верифікації, щодо правомірності отримання державних допомог та посилення контролю за цими виплатами;

2) щодо пільг та субсидій:

здійснити детальні фінансово-економічні розрахунки обсягів видатків з урахуванням діючих цін і тарифів на енергоносії, контингенту отримувачів житлових субсидій з урахуванням змін, що відбулися із введенням в дію прийнятих постанов Кабінету Міністрів України (від 29.12.2023 № 1404, від 22.12.2023 № 1351, від 08.05.2024 № 521) та його прогнозованої кількості на опалувальний період 2024–2025 років;

на підставі здійснених розрахунків та проведення відповідного аналізу надати пропозиції щодо вжиття заходів з оптимізації обсягу видатків з виплати житлових субсидій і пільг задля забезпечення здійснення їх виплати у межах доведеного ресурсу та недопущення утворення заборгованості;

розробити та подати пропозиції щодо змін до законодавства стосовно комплексного перегляду системи надання пільг на оплату житлово-комунальних послуг за єдиними підходами урахування фінансово-майнового стану отримувача, які б забезпечили адресну підтримку найменш захищених категорій громадян;

3) щодо пенсійного забезпечення:

додатково проаналізувати та надати пропозиції щодо доцільності продовження дії норми, визначеної абзацом четвертим статті 8 Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік»;

опрацювати питання та подати пропозиції щодо законодавчого врегулювання підвищення розміру максимальної величини бази нарахування єдиного внеску з 15 до 20 розмірів мінімальної заробітної плати;

розробити та надати пропозиції щодо можливих шляхів відновлення сплати єдиного соціального внеску фізичним особам – підприємцям, зокрема, які обрали спрощену систему оподаткування, особам, які провадять незалежну професійну діяльність та членам фермерського господарства;

провести роботу з АТ «Ощадбанк» щодо уточнення сум залишків коштів на рахунках внутрішньо переміщених осіб, відкритих в АТ «Ощадбанк» для виплати пенсій відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 05.11.2014 № 637 «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам», рух за якими не здійснювався більше 6 місяців, а також осіб, які згідно із зазначеною постановою не пройшли фізичну ідентифікацію, та за результатами проведеної роботи розробити й подати пропозиції щодо механізму повернення цих залишків Пенсійному фонду України;

спільно з Міністерством економіки України опрацювати питання перерозподілу пропорцій єдиного внеску між видами загальнообов'язкового державного соціального страхування з урахуванням очікуваних на кінець 2024 року залишків на соціальне страхування на випадок безробіття та у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності та подати узгоджені пропозиції;

трансферт на пенсійне забезпечення обраховувати з урахуванням перегляду його складових, зокрема здійснення за рахунок коштів від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування видатків на виплату пенсій військовослужбовцям на рівні двох прожиткових мінімумів для осіб, які втратили працездатність, а також пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про державну службу»;

з урахуванням вищезазначених пропозицій підготувати збалансовані прогнозні показники бюджетів Пенсійного фонду України на 2025–2027 роки;

подати бездефіцитний проєкт бюджету Пенсійного фонду України на 2025 рік для подання його відповідно до Бюджетного кодексу України разом з матеріалами, що додаються до проєкту закону про Державний бюджет України, на розгляд до Верховної Ради України;

з метою уникнення шахрайських схем та судових рішень здійснити ґрунтований аналіз, розробити та подати законодавчі пропозиції щодо умов та критеріїв встановлення доплати до пенсії особам, які проживають у забруднених зонах відповідно до статті 39 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»;

4) щодо інших соціальних заходів

під час розподілу граничних показників на 2025–2027 роки слід враховувати те, що у 2024 році закінчуються терміни проведення експериментальних проєктів: із запровадження комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості (постанова Кабінету Міністрів України від 03.10.2023 № 1049); із запровадження договірної форми надання соціальної послуги із соціального супроводу військовослужбовців та членів їх сімей у військових частинах (підрозділах) Збройних Сил (постанова Кабінету Міністрів України від 03.10.2023 № 1050); з надання в закладах охорони здоров'я, які належать до сфери управління Міністерства соціальної політики, окремих соціальних послуг деяким категоріям осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах (постанова Кабінету Міністрів України від 21.03.2023 № 248).

За таких умов підстави для передбачення коштів державного бюджету на проведення зазначених експериментів у 2025–2027 роках відсутні;

визначити концептуальні засади подальшого функціонування мережі спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, які створювались за рахунок коштів відповідної субвенції, з урахуванням ефективності їх діяльності та завантаженості, якості надання ними послуг.

При цьому слід керуватись положеннями Бюджетного кодексу України та Державної соціальної програмою запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі (постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2021 № 145), якими не передбачено спрямування коштів державного бюджету на вказану мету;

з метою підвищення ефективності управління бюджетними коштами та враховуючи обмеженість фінансових ресурсів спільно із зацікавленими міністерствами, надати пропозиції щодо актуальності у 2025 році дії окремих норм законодавчих актів.

5. Національній академії медичних наук України надати пропозиції щодо:

стратегії розвитку НАМН України в парадигмі розвитку національної системи охорони здоров'я та ефективного функціонування науково-дослідних установ НАМН України з метою забезпечення випереджуючих темпів впровадження найсучасніших досягнень медичної науки у збереження здоров'я населення України під час війни та повоєнного періоду, розроблення та впровадження сучасних ефективних медичних технологій діагностики, лікування і профілактики;

зміни назви бюджетної програми КПКВК 6561060 «Діагностика і лікування захворювань із впровадженням експериментальних та нових медичних технологій, спеціалізована консультативно-поліклінічна допомога, що надається науково-дослідними установами Національної академії медичних наук України» з огляду на виділення у граничних обсягах видатків окремим рядком видатків за бюджетною програмою КПКВК 6561060 «Діагностика і лікування захворювань із впровадженням експериментальних та нових медичних технологій, спеціалізована консультативно-поліклінічна допомога, що надається науково-дослідними установами Національної академії медичних наук України» в обсязі 307 231,1 тис. грн на оплату комунальних послуг та енергоносіїв науково-дослідними установами Національної академії медичних наук України, які у 2024 році здійснюються за двома бюджетними програмами за КПКВК 6561060 «Діагностика і лікування захворювань із впровадженням експериментальних та нових медичних технологій, спеціалізована консультативно-поліклінічна допомога, що надається науково-дослідними установами Національної академії медичних наук України» та КПКВК 6561160 «Впровадження та реалізація нового механізму фінансового забезпечення надання спеціалізованої медичної допомоги у окремих науково-дослідних установах Національної академії медичних наук України».

6. Міністерству цифрової трансформації України:

опрацювати питання та надати пропозиції стосовно реалізації основних пріоритетів державної політики у сфері цифрової трансформації, зокрема щодо розвитку адміністративних послуг та їх цифровізації, інформатизації суспільства, сприяння розвитку ІТ-бізнесу, підвищення рівня цифрової грамотності населення, розвитку та стимулюванню інноваційної діяльності для сил безпеки та оборони.

7. Міністерству у справах ветеранів України:

за результатами аналізу стану виконання бюджетних програм у 2024 році, недопущення утворення залишків невикористаних бюджетних коштів визначити оптимальні шляхи і форми реалізації програм і заходів з підтримки ветеранів війни та членів їх сімей, спрямованих на забезпечення їх потреб, підвищення адресності такої підтримки і якості надання послуг, та подати відповідні пропозиції щодо законодавчого удосконалення цих питань разом з фінансово-економічними розрахунками й обґрунтуваннями;

разом з Міністерством охорони здоров'я України подати узгоджені пропозиції щодо передачі МОЗ бюджетних призначень для надання планової стоматологічної допомоги учасникам бойових дій.

8. Міністерству економіки України:

проаналізувати показники бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття (далі – Фонд) на 2024 рік та визначити очікуваний залишок коштів Фонду на кінець 2024 року;

спільно з Мінсоцполітики опрацювати питання перерозподілу пропорцій єдиного внеску між видами загальнообов'язкового державного соціального страхування з урахуванням очікуваного на кінець 2024 року залишку коштів Фонду та подати узгоджені пропозиції із зазначеного питання;

підготувати збалансовані прогностні показники бюджетів Фонду на 2025–2027 роки з урахуванням зазначених пропозицій;

подати бездефіцитний проєкт бюджету Фонду на 2025 рік для подання його відповідно до Бюджетного кодексу України разом з матеріалами, що додаються до проєкту закону про Державний бюджет України, на розгляд до Верховної Ради України;

надати пропозиції щодо змін до Бюджетного кодексу України, а також спеціальних законів України, що діють у сфері інтелектуальної власності, в частині зміни механізму зарахування коштів від зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, та спрямування їх частини до державного бюджету.

9. Міністерству молоді та спорту України:

переглянути та оптимізувати видатки, пов'язані із організацією і проведенням спортивних заходів (скорочення терміну проведення, кількості учасників, переліку витрат тощо), з урахуванням пріоритетності та актуальності відповідних видатків та можливості їх забезпечення в межах наявних ресурсів, а також із залученням позабюджетних коштів та здійсненням оплати частини їх матеріально-технічного забезпечення у поточному році за рахунок економії за іншими напрямками.

При цьому слід враховувати, що у 2024 році закінчується Державна цільова соціальна програма розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року (постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 115) і для передбачення значної кількості видатків не буде законодавчих підстав;

при плануванні обсягу коштів на виплату винагород спортсменам з видів спорту осіб з інвалідністю та їх тренерам за результатами участі в XXV літніх Дефлімпійських іграх урахувати наявні ресурси та визначити чіткі підходи щодо їх виплат та розмірів у рамках положень постанови Кабінету Міністрів України від 08.06.2016 № 367 «Деякі питання заохочення спортсменів з видів спорту осіб з інвалідністю України - чемпіонів, призерів Паралімпійських і Дефлімпійських ігор та їх тренерів і внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2008 р. № 704», якою не передбачено зобов'язань здійснювати виплати таких винагород у максимальних розмірах;

визначити оптимальні шляхи і форми реалізації програм (проєктів, заходів), які, зокрема, впроваджують молодіжні та дитячі громадські організації, інститути громадянського суспільства у сфері національної та громадянської ідентичності, фізкультурно-спортивної спрямованості та які має бути спрямовано на виконання пріоритетів держави, в межах наявних фінансових ресурсів та не допускати проведення заходів заради заходів без досягнення реальних результатів.

10. Судовій владі

1) Державній судовій адміністрації, Верховному Суду, Конституційному Суду України, Вищому антикорупційному суду, Вищому суду з питань інтелектуальної

власності, Вищій раді правосуддя під час розподілу граничних показників за загальним фондом та обсягу надходжень за спеціальним фондом забезпечити:

видатками на суддівську винагороду (винагороду судді) з урахуванням умов, що визначені на 2024 рік, фактичну чисельність суддів на 01.08.2024, а також передбачити видатки для обґрунтованої кількості вакантних посад суддів, які будуть заповнені до кінця поточного року та протягом 2025 року;

спрямування поточних видатків на цілі відповідно до їх пріоритетності та актуальності без збільшення обсягу видатків за окремими напрямками (відрядження, передплата періодичних видань, витрати на пально-мастильні матеріали, оренду й утримання автотранспорту, поточні ремонти приміщень тощо) проти показників поточного року;

спрямування видатків розвитку насамперед на завершення проєктів, розпочатих у попередні роки і будівельна готовність яких більше 80 відсотків, а також на проєкти, що сприятимуть економії видатків державного бюджету в плановому та майбутніх бюджетних періодах.

2) Державній судовій адміністрації, Верховному Суду, Вищому антикорупційному суду під час складання бюджетного запиту забезпечити планування обсягу надходжень на 2025–2027 роки за спеціальним фондом від сплати судового збору та надходжень від звернення застави у дохід держави з урахуванням фактичного стану таких надходжень у 2023 році та першому півріччі 2024 року.

3) Державній судовій адміністрації України:

під час розподілу граничних показників за загальним фондом і планового обсягу надходжень спеціального фонду між судами забезпечити реалізацію пілотного проєкту з оптимізації мережі місцевих загальних судів у 3–5 областях (за винятком областей, території яких знаходяться у зоні активних (можливих) бойових дій) з огляду на адміністративно-територіальний устрій, визначення кількості суддів у суді відповідно до навантаження з розгляду справ, чисельності працівників апаратів судів за кожною категорією посад згідно з нормативами тощо;

разом з бюджетним запитом надати узгоджені з Вищою радою правосуддя та Комітетом Верховної Ради України з питань правової політики пропозиції внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» з відповідними фінансово-економічними обґрунтуваннями та розрахунками щодо:

унеможливлення виплати суддівської винагороди суддям, які тимчасово відсторонені від здійснення правосуддя у зв'язку із притягненням до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності, зокрема у справах, пов'язаних з корупцією;

врегулювання процедури припинення повноважень судді у зв'язку із припиненням громадянства України або набуттям суддею громадянства іншої держави;

обмеження строку відрядження судді до іншого суду як тимчасового переведення судді до іншого суду того самого рівня і спеціалізації.

4) Вищій раді правосуддя:

разом з бюджетним запитом на 2025–2027 роки надати пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про Вищу раду правосуддя» з відповідними фінансово-економічними обґрунтуваннями та розрахунками щодо скорочення загальної тривалості здійснення дисциплінарного провадження стосовно суддів.

11. Міністерству закордонних справ України під час розподілу граничних показників забезпечити:

фінансування першочергових заходів з реалізації Стратегії зовнішньополітичної діяльності України;

виключення непершочергових витрат;

вжиття заходів з підвищення якості планування показників бюджетних програм, зокрема шляхом ретельно проведеної оцінки ефективності використання коштів у 2023 році і планових видатків 2024 рік, забезпечення оптимізації та збалансування видатків на зовнішньополітичну діяльність;

надання пропозицій щодо внесення змін до рішення Уряду України стосовно запровадження відшкодування вартості оренди житла для працівників закордонних дипломатичних установ України у сумі, що не перевищує фактичну вартість приміщення згідно з договором оренди (в межах визначеної МЗС граничної суми коштів для компенсації оренди житла);

продовження роботи з відповідними міжнародними організаціями щодо оптимізації розміру (суми) внесків держави до таких організацій та конвенційних органів і надати розрахунки щодо суми внесків (в інвалюті та гривневому еквіваленті) в розрізі міжнародних організацій (органів) з урахуванням можливості перенесення сплати внесків на інші бюджетні періоди;

кадрове посилення закордонних дипломатичних установ України та за потреби розширення дипломатичної присутності України в межах граничної чисельності працівників цих установ.

Потребу у видатках на зовнішньополітичну діяльність надати з детальними розрахунками за кожним напрямом витрат і пофакторним аналізом чинників, які впливають (впливатимуть) на їх обсяг.

12. Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України:

1) відповідно до пункту 7 частини третьої статті 29 Бюджетного кодексу України необхідно врахувати за спеціальним фондом державного бюджету за бюджетною програмою за КПКВК 2701270 «Здійснення природоохоронних заходів, зокрема з покращення стану довкілля» надходження грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності (код класифікації доходів бюджету 24062100), на 2025 рік в обсязі 16 500,0 тис. грн, на 2026 рік – 15 000,0 тис. грн та 2027 рік – 15 000,0 тис. грн;

2) разом з бюджетними запитами необхідно надати розрахунки та обґрунтування згідно з додатком № 5 до цього листа за бюджетними програмами: за КПКВК 2708090 «Виконання робіт у сфері поводження з радіоактивними відходами неядерного циклу, будівництво комплексу «Вектор» та експлуатація його об'єктів»; КПКВК 2708110 «Підтримка екологічно безпечного стану у зонах відчуження і безумовного (обов'язкового) відселення»; КПКВК 2708120 «Підтримка у безпечному стані енергоблоків та об'єкта «Укриття» та заходи щодо підготовки до зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС».

13. Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України:

згідно з пунктом 1 частини другої статті 24⁶ Бюджетного кодексу України джерелом формування державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації є доходи державного бюджету, визначені пунктом 7⁵ частини третьої статті 29 цього Кодексу, а саме: 100 відсотків екологічного податку, що справляється за викиди в атмосферне повітря двоокису вуглецю стаціонарними джерелами забруднення (код класифікації

доходів 19011000), які необхідно врахувати за бюджетною програмою за КПКВК 3101320 «Державний фонд декарбонізації та енергоефективної трансформації», зокрема на 2025 рік – 1 750 000,0 тис. грн, на 2026 – 1 867 186,0 тис. грн і на 2027 рік – 1 867 186,0 тис. гривень.

14. Міністерству енергетики України:

з метою визначення можливого обсягу державної підтримки вугільної галузі у 2025–2027 роках, для здійснення оцінки впливу функціонування державних вугледобувних підприємств на видатки державного бюджету надати таку інформацію у розрізі зазначених років, а також надати фактичні показники за 6 місяців 2024 року та очікувані до кінця 2024 року в розрізі шахт:

обсяг видобутку вугілля; обсяг товарної вугільної продукції; вартість товарної вугільної продукції; середня ціна товарної вугільної продукції; собівартість 1 тонни вугільної продукції; собівартість товарної вугільної продукції, середньоспискова чисельність працівників (у тому числі тих, оплата праці яких частково здійснюється за рахунок коштів державного бюджету); середня зарплата 1 працівника та окремо середня зарплата працівника, оплата праці якого частково здійснюється за рахунок коштів державного бюджету; результати діяльності (прибуток / збиток);

кількість шахт, які отримують державну підтримку, зокрема: кількість та перелік шахт, які передбачається закрити як неперспективні, із зазначенням орієнтовних строків та обсягів витрат на закриття по кожній шахті до їх фізичної ліквідації; кількість та перелік шахт, які будуть виведені на беззбитковий рівень діяльності із зазначенням витрат на підтримку кожної шахти до моменту досягнення беззбитковості.

15. Фонду державного майна України:

1) у зв'язку з прийняттям Закону України від 08.05.2024 № 3683-IX «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких інших законів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про особливості припинення державних підприємств за рішенням Фонду державного майна України» подати Мінфіну інформацію щодо доцільності відкриття нової бюджетної програми під час підготовки проекту закону про Державний бюджет України на 2025 рік разом з фінансово-економічними розрахунками і обґрунтуваннями, які відповідають вимогам вищезазначеного Закону України про припинення (пункт 26 статті 30 Бюджетного кодексу України);

2) також відповідно до положень пункту 12² частини третьої статті 29 Бюджетного кодексу України необхідно подати прогноз надходження до спеціального фонду державного бюджету коштів, отриманих від реалізації майна державних унітарних підприємств відповідно до Закону України «Про особливості припинення державних підприємств за рішенням Фонду державного майна України», на 2025–2027 роки;

3) за бюджетною програмою за КПКВК 6611020 «Заходи, пов'язані з проведенням приватизації державного майна» на 2025–2027 роки попередні граничні показники видатків заплановані в розмірі 127 982,7 тис. грн (на рівні планових показників 2023–2024 років).

За підсумками аналізу у 2022–2023 роках за бюджетною програмою за КПКВК 6611020 «Заходи, пов'язані з проведенням приватизації державного майна» видатки проводилися значно менше плану, зокрема, у 2023 році касові видатки становлять 24,9 млн грн, або 19,5 % від плану за рік, касові видатки станом на 27.07.2024 становлять 1 238,9 тис. грн, або 1 % від плану за рік.

При цьому Фонд державного майна України надав прогноз надходження коштів до державного бюджету від приватизації державного майна на 2025 рік у сумі – 3 200,0 млн грн,

на 2026–2027 роки у сумі – 2 000,0 млн грн (порівняно з плановим 2024 роком менше у 2025 році на 800,0 млн грн, а у 2026–2027 роках на 2 000,0 млн гривень).

З метою спрямування видатків на вирішення першочергових потреб держави в умовах воєнного стану вважаємо за необхідне Фонду державного майна України під час складання бюджетних запитів на 2025–2027 роки переглянути за КПКВК 6611020 «Заходи, пов'язані з проведенням приватизації державного майна» попередні граничні показники видатків та здійснити виважений підхід під час їх розрахунку з урахуванням реальних потреб Фонду на здійснення заходів, пов'язаних з проведенням приватизації державного майна.

16. Загальні-спільні питання:

1) *Міністерству освіти і науки України разом з Національним фондом досліджень України* врахувати необхідність удосконалення Порядку конкурсного відбору та фінансування проєктів Національним фондом досліджень України (постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 № 1170) в частині повернення в повному обсязі одержувачами грантової підтримки коштів за порушення умов договору; визначення ключових критеріїв, за якими здійснюється відбір проєктів; запровадження ефективної системи моніторингу практичного впровадження підтриманих фондом проєктів; забезпечення орієнтації на реальні потреби економіки та розвитку суспільства під час проведення Фондом конкурсного відбору проєктів;

2) *Господарсько-фінансовому департаменту Секретаріату Кабінету Міністрів України спільно з Державною службою України з питань етнополітики та свободи совісті* у межах загального обсягу видатків комплексно опрацювати питання щодо забезпечення прав і свобод національних меншин, зокрема виплати Премії Кабінету Міністрів України за особливий внесок у забезпечення розвитку кримськотатарської мови;

3) *Міністерству охорони здоров'я України, Державному управлінню справами, Національній академії наук України та Національній академії медичних наук України надати:*

пропозиції щодо оптимізації бюджетних програм та у разі необхідності зміни назв бюджетних програм у зв'язку з передачею частини видатків на надання медичної допомоги державними закладами охорони здоров'я до програми медичних гарантій (за винятком видатків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв);

обсяги видатків за загальним та спеціальним фондом за 2023 рік (касові видатки) та на 2024 рік (план та план зі змінами на 01.08.2024) в розрізі економічної класифікації видатків за кожним державним закладом охорони здоров'я, видатки на функціонування яких передано до програми медичних гарантій;

плани-графіки здійснення заходів щодо забезпечення готовності державних закладів охорони здоров'я для долучення в установленому порядку до програми медичних гарантій з 01.01.2025;

4) *Державному управлінню справами надати пропозиції щодо напрямів спрямування коштів за бюджетною програмою за КПКВК 0301170 «Надання медичних послуг медичними закладами», зокрема видатків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, видатків необхідних для виконання особливих функцій закладами охорони здоров'я Державного управління справами, які не можуть бути передані до програми медичних гарантій, з відповідними розрахунками та обґрунтуваннями;*

5) *Міністерству охорони здоров'я України разом з Міністерством оборони України та Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України, Міністерством внутрішніх справ України, Службою безпеки України, Управлінням державної охорони України,*

Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України, Службою зовнішньої розвідки, Міністерством юстиції України, Національним антикорупційним бюро України надати пропозиції щодо реалізації норм Закону України «Про внесення змін та доповнень до деяких законів України з метою забезпечення прав учасників війни на біологічне посттравматичне батьківство/материнство» стосовно передбачення з 2025 року видатків за окремою бюджетною програмою на реалізацію заходів щодо надання особам, визначеним цим Законом, медичних послуг, необхідних для здійснення забору, кріоконсервації та зберігання їхніх репродуктивних клітин, для забезпечення реалізації їхнього права на біологічне батьківство (материнство) на випадок втрати репродуктивної функції;

6) Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку разом з бюджетним запитом надати пропозиції з детальними розрахунками та обґрунтуваннями щодо забезпечення виконання у 2025 році вимог Закону України від 22.02.2024 № 3585-IX «Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення державного регулювання та нагляду на ринках капіталу та організованих товарних ринках»;

7) Управлінню справами Апарату Верховної Ради України, Державному управлінню справами та Господарсько-фінансовому департаменту Секретаріату Кабінету Міністрів України надати пропозиції щодо виокремлення видатків, передбачених у межах бюджетних програм за КПКВК 0111020 «Обслуговування та організаційне, інформаційно-аналітичне, матеріально-технічне забезпечення діяльності Верховної Ради України», КПКВК 0301010 «Обслуговування та організаційне, інформаційно-аналітичне, матеріально-технічне забезпечення діяльності Президента України та Офісу Президента України», КПКВК 0411010 «Обслуговування та організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності Кабінету Міністрів України» на забезпечення діяльності обслуговуючих установ, в окремі бюджетні програми з визначенням (уточненням) назв бюджетних програм та кодів економічної класифікації видатків за кожною бюджетною програмою;

8) Фонду державного майна України та Міністерству економіки України надати узгоджені пропозиції щодо реалізації бюджетної програми за КПКВК 1201080 «Ліквідація та екологічна реабілітація території впливу гірничих робіт державного підприємства «Солотвинський солерудник» Тячівського району Закарпатської області» з урахуванням граничних показників видатків та надання кредитів державного бюджету і цілей державної політики у відповідних сферах діяльності та показників їх досягнення у 2023–2027 роках, визначених у додатку № 1 до Бюджетної декларації та розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.03.2024 № 249-р «Деякі питання передачі бюджетних призначень, передбачених Міністерству економіки у 2024 році»;

9) Міністерству оборони України та Міністерству внутрішніх справ України включити до бюджетних запитів на 2025–2027 роки до спеціального фонду державного бюджету за бюджетними програмами надходження позик на реалізацію проєктів економічного і соціального розвитку, що підтримуються іноземними державами, іноземними фінансовими установами і міжнародними фінансовими організаціями, та видатки, які буде здійснено за рахунок цих надходжень, і здійснити їх обґрунтування з урахуванням фактичного стану реалізації проєктів у зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України (додаток № 12 до цього листа).

III. Інші положення, які необхідно врахувати під час підготовки бюджетних запитів:

1. Під час розподілу граничних показників загального фонду державного бюджету на 2025–2027 роки головним розпорядникам не дозволяється (без обґрунтування) змінювати обсяги видатків, що виділені окремими рядками у додатках № 1–3 до цього листа, зокрема:

- зменшувати видатки на окремі бюджетні програми, визначені у додатках № 1–3 до цього листа;

- змінювати обсяги видатків, доведені Міністерством фінансів України за бюджетними програмами, пов'язаними з функціонуванням органів державної влади, у тому числі обсяги видатків за вказаними програмами на оплату праці.

За наявності законодавчих та обґрунтованих підстав перерозподіл видатків може здійснюватися за погодженням з Міністерством фінансів України.

2. Головні розпорядники, **ураховуючи результати оцінки ефективності бюджетних програм** за попередні бюджетні періоди та результати моніторингу виконання бюджетної програми у поточному році, мають:

вжити заходів щодо підвищення якості планування показників бюджетних програм з метою зменшення потреби у перерозподілі / передачі затверджених у законі бюджетних призначень під час виконання державного бюджету;

визначити такі результативні показники бюджетної програми, які дозволяють оцінити досягнення її мети і завдань та ступінь досягнення цілей державної політики у відповідній сфері діяльності.

Принагідно наголошуємо, що головні розпорядники мають уникати формального підходу під час складання бюджетної пропозиції і формувати характеристики бюджетних програм відповідно до наказів Мінфіну від 29.12.2002 № 1098 «Про паспорти бюджетних програм» та від 10.12.2010 № 1536 «Про результативні показники бюджетної програми».

Водночас для забезпечення належної якості інформації, що включається до бюджетної пропозиції, необхідно керуватися Методичними рекомендаціями щодо формування бюджетних програм головними розпорядниками коштів державного бюджету, затвердженими наказом Мінфіну від 25.08.2023 № 465.

3. Включити до бюджетних запитів інформацію щодо **проведення оглядів витрат державного бюджету** та врахування результатів їх проведення.

Відповідно до Інструкції з підготовки бюджетних запитів, затвердженої наказом Мінфіну від 21.12.2022 № 450 (далі – Інструкція), у пункті 10 Форми БЗ-2 бюджетного запиту зазначається інформація про врахування результатів оглядів витрат, що проводилися у сферах діяльності, фінансування яких здійснюється в рамках відповідної бюджетної програми.

Під час підготовки цієї інформації слід враховувати, що вона має бути надана за всіма сферами, щодо яких проводилися огляди витрат у 2020, 2021 та 2023 роках відповідно до розпоряджень Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 212-р, від 19.05.2021 № 470-р, від 30.06.2023 № 580-р, а також проводяться у поточному році відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.04.2024 № 348-р.

4. Визначити потребу у розробленні порядків використання бюджетних коштів.

Для забезпечення виконання бюджетних програм у 2025 році головні розпорядники мають **визначити бюджетні програми, реалізація яких потребує розробки порядків використання коштів державного бюджету або внесення змін до раніше затверджених під час складання бюджетного запиту.**

На недотримання головними розпорядниками строків затвердження порядків використання коштів державного бюджету неодноразово звертали увагу Рахункова палата та Комітет Верховної Ради України з питань бюджету за результатами розгляду звітів Уряду України про виконання законів про державний бюджет.

З метою завчасного опрацювання питання потреби у затвердженні порядків використання коштів та прискорення початку роботи із підготовки відповідних нормативно-правових актів відповідно до пункту 10 Інструкції головний розпорядник разом з бюджетним запитом подає до Мінфіну у складі інформації, необхідної для аналізу бюджетного запиту, перелік бюджетних програм, здійснення заходів за якими у плановому бюджетному періоді потребуватиме розроблення порядків використання коштів державного бюджету або внесення змін до раніше затверджених, з наведенням суті нових порядків або змін до чинних.

Визначення потреби у розробці порядку використання коштів державного бюджету або внесенні змін до раніше затвердженого дасть можливість завчасно розпочати роботу над відповідними проєктами нормативно-правових актів та затвердити їх у визначений законодавством строк (частина сьома статті 20 Бюджетного кодексу України – 30 днів з дня набрання чинності законом про Державний бюджет України).

Відповідний перелік подано у підпункті 6.2 пункту 6 Форми БЗ-2.

5. Врахувати гендерні аспекти під час розрахунку показників та формування характеристик бюджетних програм.

Відповідно до Інструкції головний розпорядник разом з бюджетним запитом подає Мінфіну інформацію, до складу якої, в тому числі, входить інформація щодо врахування гендерного аспекту під час формування бюджетних показників.

Форми подання відповідної інформації разом із бюджетним запитом на 2025–2027 роки доведене головним розпорядником листом Мінфіну від 29.07.2024 № 04120-08-10/22227.

Форми передбачають надання інформації щодо проведеного головним розпорядником гендерного аналізу бюджетних програм, вимога щодо проведення якого встановлена пунктом 93 Плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1805-р (щороку провести гендерний аналіз щонайменше однієї бюджетної програми), а також безпосередньо врахування гендерного аспекту під час формування бюджетних показників.

Для забезпечення відновлення України та подальшого її розвитку важливим є збереження досягнень державної політики у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків та розширення практики інтеграції гендерного підходу в усі стратегії, програми розвитку, застосування гендерно орієнтованого підходу у бюджетному процесі.

Отже головні розпорядники мають продовжити практику врахування гендерних аспектів під час формування бюджетних показників та висвітлення у характеристиках бюджетних програм їх цілеспрямованості на забезпечення гендерної рівності, зміну становища, забезпечення потреб та задоволення інтересів жінок і чоловіків та/або їх груп (у меті, завданнях, напрямках використання бюджетних коштів, результативних показниках), зокрема включаючи до бюджетних запитів показники, дезаггеговані за статтю, віком, соціальним та економічним статусом.

Під час підготовки бюджетних запитів необхідно враховувати положення, встановлені нормативно-правовими актами України, а також програм (угод) співробітництва з іншими міжнародними партнерами, які містять інформацію про гендерну рівність. Зокрема,

враховувати Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року, визначені Указом Президента України від 30.09.2019 № 722 щодо забезпечення гендерної рівності, положення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року, Плану України, схваленого розпорядженням від 18 березня 2024 р. № 244-р для забезпечення реалізації інструменту фінансування ЄК Facility, та інші документи, які, зокрема, містять інформацію про зобов'язання України з цих питань.

У межах виконання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року вважаємо за доцільне врахувати у бюджетному запиті завдання, спрямовані на досягнення гендерної рівності (ціль 5 з Цілей старого розвитку, затверджених на Саміті ООН зі сталого розвитку у 2015 році), та відповідні індикатори. Зокрема, на виконання завдання «забезпечення рівних можливостей представництва на вищих рівнях прийняття рішень у політичному та суспільному житті» за бюджетними програмами з керівництва та управління головні розпорядники мають включити результативний показник «частка жінок на державній службі у розрізі категорій посад, %».

6. З метою виконання підпункту «г» пункту 1 частини першої статті 38 Бюджетного кодексу України деяким головним розпорядникам при підготовці та наданні бюджетних запитів на 2025–2027 роки обов'язково надати:

пропозиції щодо розподілу міжбюджетного трансферту між місцевими бюджетами на 2025–2027 роки, які надаватимуться з державного бюджету місцевим бюджетам та враховані в граничних показниках видатків державного бюджету та надання кредитів з державного бюджету, за формою згідно з додатком № 6.1 до цього листа;

аналітичні дані (детальні фінансові та кількісні показники), які використані при розрахунку міжбюджетних трансфертів, а також обґрунтування та пояснення щодо підходів до розрахунку прогнозного обсягу міжбюджетних трансфертів за формою згідно з додатком № 6.2 до цього листа.

Інструкція щодо заповнення інформації в частині міжбюджетних трансфертів додається (додаток № 6.3 до цього листа).

7. Головним розпорядникам при плануванні та розподілі видатків державного бюджету *на наукову і науково-технічну діяльність на 2025–2027 роки:*

1) забезпечити жорстку пріоритезацію бюджетних видатків наукового та науково-технічного потенціалу на виконанні актуальних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, спрямованих на зміцнення обороноздатності, відбудови та розвитку країни, створенні конкурентоспроможної наукової (науково-технічної) продукції;

2) врахувати результати державної атестації наукових установ та закладів вищої освіти (в частині провадження ними наукової та науково-технічної діяльності), а також показники їх діяльності та оцінки їх ефективності, забезпечити оптимізацію мережі та внутрішньої структури таких установ (закладів);

3) видатки на оплату праці працівників державних наукових установ, працівників президій Національної академії наук України, національних галузевих академій наук на 2025–2027 роки враховано на рівні, передбаченому в Державному бюджеті України на 2024 рік.

8. Головним розпорядникам бюджетних коштів під час планування видатків *Державного бюджету України на 2025–2027 роки:*

1) надати інформацію Міністерству фінансів України щодо обсягів видатків, урахованих у Державному бюджеті України на 2024 рік та у межах загального граничного

показника видатків на 2025 рік на виконання заходів і завдань (проектів) з інформатизації, згідно з додатком № 7 до цього листа;

2) вжити дієвих заходів для забезпечення реалізації норм Закону України «Про застосування англійської мови в Україні» з метою застосування англійської мови у публічних сферах суспільного життя;

3) під час проведення культурно-мистецьких заходів за кордоном провести перемовини з міжнародними партнерами з метою оптимізації та мінімізації бюджетних витрат на їх проведення, а також можливості покриття окремих статей витрат за рахунок приймаючої сторони.

9. Міністерству культури та інформаційної політики України як єдиному головному розпоряднику бюджетних коштів, який в порушення вимог бюджетного законодавства не подав до Мінфіну бюджетну пропозицію, забезпечити неухильне дотримання вимог бюджетного законодавства та подати в терміни, визначені цим листом, бюджетні запити на 2025–2027 роки та необхідні матеріали.

10. З метою належної організації формування проекту Державного бюджету України на 2025–2027 роки до відповідних головних розпорядників бюджетних коштів надіслано форми бюджетних пропозицій (запитів) за галузями «Освіта», «Наука», «Охорона здоров'я», «Культура», «Медіа» (додатки №№ 8.1–8.13 до цього листа), «Органи влади» та «Суди» (додатки №№ 9.1–9.7 до цього листа), які необхідно подати на розгляд разом із бюджетними запитами на 2025–2027 роки.

11. Відповідно до статті 22 Бюджетного кодексу України розпорядники бюджетних коштів, в оперативному управлінні або господарському віданні яких знаходяться об'єкти, щодо яких здійснюється закупівля енергосервісу, мають право брати довгострокові зобов'язання за енергосервісом на підставі істотних умов договору енергосервісу, затверджених центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива (щодо об'єктів державної власності), Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідною місцевою радою (щодо об'єктів комунальної власності).

У зв'язку із зазначеним розпорядники бюджетних коштів, в оперативному управлінні або господарському віданні яких знаходяться об'єкти, щодо яких здійснюється закупівля енергосервісу, надають інформацію (таблиця № 1 додатка № 10.1 до цього листа) щодо фактично укладених договорів.

Крім того, розпорядникам бюджетних коштів, в оперативному управлінні або господарському віданні яких знаходяться об'єкти щодо, яких здійснюється закупівля енергосервісу, надати інформацію (таблиця № 2 додатка № 10.2 до цього листа) щодо проектів договорів, які планується укласти у 2025–2027 роках.

12. Головні розпорядники за формою згідно з додатком № 11 «Інформація про фінансові ризики у 2025–2027 роках» до цього листа:

інформують Мінфін про виявлені ними фінансові ризики та надають пропозиції щодо заходів з їх мінімізації;

надають Мінфіну пропозиції щодо вжиття заходів, які можуть зменшити вплив фінансових ризиків на показники державного бюджету;

вживають заходів, спрямованих на запобігання виникненню фінансових ризиків і на мінімізацію їх впливу на показники державного бюджету, та інформують про них Мінфін.

Інформацію про фінансові ризики надсилати на електронну адресу: fr@minfin.gov.ua.

13. З метою планування показників державного бюджету Мінекономіки (стосовно суб'єктів господарювання державного сектору економіки, суб'єктом управління яких є Кабінет Міністрів України) та головні розпорядники мають забезпечити виконання вимог Господарського кодексу України щодо затвердження фінансових планів суб'єктів господарювання державного сектору економіки до 01 вересня 2024 року; фінансових планів підприємств електроенергетики, ліцензована діяльність яких регулюється шляхом затвердження Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг, складених з урахуванням затвердженої цією Комісією структури тарифів на електричну та теплову енергію – до 31.12.2024.

Головним розпорядникам надати до 01 вересня 2024 року Міністерству фінансів України інформацію про стан затвердження фінансових планів суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, на 2025 рік.

14. Міністерством фінансів України в рамках виконання Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 № 467-р, здійснюється розробка та впровадження інформаційно-аналітичної системи бюджетного планування і моніторингу виконання державного бюджету (далі – Система).

Однією зі складових Системи є автоматизована інформаційна система онлайн-взаємодії з розпорядниками коштів державного бюджету (далі – АІС «ГРК-ВЕБ»), яка на сьогодні вже дозволяє здійснювати автоматизацію діяльності Міністерства фінансів України, головних розпорядників бюджетних коштів, розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів в процесі бюджетного планування та забезпечує обмін електронними документами між Міністерством фінансів України та учасниками бюджетного процесу на рівні державного бюджету.

Наказом Міністерства фінансів України від 26.03.2024 № 146 затверджено Методичні рекомендації для здійснення реєстрації учасників бюджетного процесу на рівні державного бюджету в автоматизованій інформаційній системі онлайн-взаємодії з розпорядниками коштів державного бюджету.

Також наказом Міністерства фінансів України від 27.03.2024 № 150, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 29.03.2024 за № 465/41810, затверджено Порядок обміну електронними документами між Міністерством фінансів України та учасниками бюджетного процесу на рівні державного бюджету із застосуванням автоматизованої інформаційної системи онлайн-взаємодії з розпорядниками коштів державного бюджету.

Детальні інструкції, інформаційні матеріали та відеопосібники для роботи в АІС «ГРК-ВЕБ» розміщені за посиланням:

<https://confluence.spending.gov.ua/pages/viewpage.action?pageId=109973642>.

Промислове середовище АІС «ГРК-ВЕБ» розгорнуто за посиланням: <https://grk-web.mof.gov.ua/barsapp/>.

Інформаційний супровід та технічну підтримку функціонування АІС «ГРК-ВЕБ» забезпечує державна установа «Відкриті публічні фінанси», яка належить до сфери управління Міністерства фінансів України.

Засоби комунікації з державною установою «Відкриті публічні фінанси»: тел.: 0442066996;

електронна пошта: support_grk@minfin.gov.ua;

телеграм канал: GRK-WEB Support (<https://t.me/+BdnN7dd1qlQ0ZTQy>).

Враховуючи зазначене, здійснення підготовки головними розпорядниками коштів державного бюджету бюджетних запитів на 2025–2027 роки необхідно здійснювати засобами АІС «ГРК-ВЕБ».

Бюджетні запити головні розпорядники складатимуть відповідно до вимог Інструкції, а також вимог, встановлених цим листом. Інструкцією передбачено складання бюджетних запитів за формами: Форма БЗ-1 (загальна) та Форма БЗ-2 (індивідуальна). Під час заповнення форм бюджетних запитів головні розпорядники здійснюють розподіл доведених Мінфіном граничних показників.

Бюджетні запити подаються до Мінфіну в електронній або паперовій формі.

Бюджетний запит в електронній формі подається через систему електронної взаємодії органів виконавчої влади чи спеціальний вебмодуль цієї системи. Засоби кваліфікованого електронного підпису або кваліфікованої електронної печатки застосовуються для кожної із форм бюджетного запиту окремо.

Бюджетний запит у паперовій формі подається у разі, якщо:

у головного розпорядника відсутня система електронного документообігу, інтегрована до системи електронної взаємодії органів виконавчої влади, або спеціальний вебмодуль цієї системи;

бюджетний запит містить інформацію з обмеженим доступом, вимогу щодо захисту якої встановлено законом.

Звертаємо увагу, що відповідно до Інструкції у разі подання головним розпорядником бюджетного запиту, складеного з порушенням вимог цієї Інструкції, Мінфін протягом трьох робочих днів з дня його отримання повідомляє головного розпорядника про необхідність доопрацювання такого бюджетного запиту.

Заповнені бюджетні запити на 2025–2027 роки необхідно подати Міністерству фінансів України до 16 серпня 2024 року.

- Додатки: 1. Додаток № 1 – граничні показники видатків та надання кредитів загального фонду Державного бюджету України на 2025 рік – на 1 арк. в 1 прим.
2. Додаток № 2 – граничні показники видатків та надання кредитів загального фонду Державного бюджету України на 2026 рік – на 1 арк. в 1 прим.
3. Додаток № 3 – граничні показники видатків та надання кредитів загального фонду Державного бюджету України на 2027 рік – на 1 арк. в 1 прим.
4. Інші додатки, зазначені у цьому листі, надаються в електронній формі та розміщено на офіційному вебсайті Міністерства фінансів України в рубриці «Діяльність» підрубрики «Програмне забезпечення» (<https://mof.gov.ua/uk/programs-617>).

Міністр

Сергій МАРЧЕНКО